
Baggrund

- **Sundhedsloven**
  - Afsnit III "Patienters retsstilling"
- **Vejledninger**
  - "Vejledning om information og samtykke og om videregivelse af helbredsoplysninger mv."
  - "Vejledning om sundhedspersoners tavshedspligt – dialog og samarbejde med patienters pårørende"

AARHUS UNIVERSITET
 Retsmedicinsk Institut
 Afdeling for Retspatologi og Klinisk Retsmedicin
 Ole Ingemann Hansen
 Patienters retsstilling, oktober 2011

Lovafsnittet omhandler

- **Selvbestemmelse**
  - Information +
  - Samtykke = informeret samtykke
- **Tavshedspligt og Videregivelse**
  - Information
  - Samtykke
- **Aktindsigt**
- **Livstestamenter**
- **Vævsanvendelsesregistret**
- **Patientkontorer (frit sygehusvalg)**

AARHUS UNIVERSITET
 Retsmedicinsk Institut
 Afdeling for Retspatologi og Klinisk Retsmedicin
 Ole Ingemann Hansen
 Patienters retsstilling, oktober 2011

Formål

- **Lovens formål:**
- **Sikre *respekt* for patientens**
  - værdighed
  - Integritet
  - selvbestemmelse
- **Sikre *tillid* og *fortrolighedsforhold* mellem patient og sundhedsperson**

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Patientkreds

- Patienter inden for***
- sundhedsvæsenet
  - sted med sundhedsfaglig virksomhed som modtager ***behandling af sundhedspersoner***

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Behandling

- **Ved behandling forstås:**
  - Undersøgelse
  - Diagnostik
  - Sygdomsbehandling
  - Fødselshjælp
  - Genoptræning
  - Sundhedsfaglig pleje
  - Forebyggelse og sundhedsfremme

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Sundhedsperson

- **Ved sundhedsperson forstås:**
  - Personer der er autoriseret i henhold til særlig lovgivning til varetagelse af sundhedsfaglige opgaver
  - Personer der handler under disses ansvar (medhjælp)

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Selvbestemmelse Medinddragelse

- **Ingen behandling må indledes eller fortsættes uden patientens informerede samtykke**
- **Et samtykke er patientens frivillige accept af at modtage en given behandling**

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Information

- **Samtykket skal være forudgået af grundig information om:**
  - Helbredstilstand
  - Behandlingsmuligheder og alternativer
  - Risiko for komplikationer og bivirkninger ved behandlingen
  - Konsekvenser ved at undlade behandling

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Information

- **Informationen skal være**
  - fyldestgørende og tilpasset
  - indledningsvist og løbende
  - også om videregivelse
    - **Altid mundtligt + evt. skriftligt**
- **Jo større risiko ved behandling jo mere fyldestgørende information**

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Samtykke

- **Samtykket kan være:**
  - Udtrykkeligt: Når patienten konkret giver udtryk for indforståethed
    - Mundtligt
    - Skriftligt (ved komplicerede indgreb)
  - Stiltiende: Ved signaler og opførsel

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Information til og samtykke fra

- **Hvem kan give samtykke?**
  - Personer der er fyldt 15 år og som forstår konsekvenserne (forældre informeres)
  - Hvis 15 – 17 år og ikke i stand til at forstå konsekvenserne er det forældremyndighedsindehaveren
  - Under 15 år: forældremyndighedsindehaveren
  - Varigt inhabile: værge, nærmeste pårørende, læge. Patienten inddrages i relevant omfang

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Uden samtykke

- **Øjeblikkeligt behandlingsbehov:**
  - En læge kan indlede eller fortsætte behandling uden samtykke
- **Varigt ingen evne og ingen nærmeste**

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Husk at

- Ansvarlige for behandlingen har informationspligt og pligt at indhente samtykke
- Journalfør hvilke informationer patienten er givet og hvilket der samtykkes til
- Patienten kan altid frasige sig retten til information
- Patienten kan på ethvert tidspunkt tilbagekalde sit samtykke

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Selvbestemmelse i særlige tilfælde I

- **Sultestrejke:**
  - Hvis en patient utvivlsomt indleder en sultestrejke og denne er informeret om helbredsmæssige konsekvenser heraf, må en sundhedsperson ikke afbryde denne

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Selvbestemmelse i særlige tilfælde II

- **Afvisning af at modtage blod:**
  - En behandling der indebære transfusion af blod eller blodprodukter må ikke indledes eller fortsættes uden patientens informerede samtykke
  - Skal være givet i forbindelse med aktuelle sygdomssituation
  - Information om helbredsmæssige konsekvenser ved afvisning

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Selvbestemmelse i særlige tilfælde III

- **Uafvendeligt døende:**
  - Kan afvise behandling, der kun udskyder dødens indtræden
  - Modtage beroligende, smertestillende o.lign. medicin i nødvendigt omfang også selvom det kan fremskynde dødens indtræden
  - Ved ophørt evne til at udøve selvbestemmelsesret kan lægen undlade livsforlængende behandling

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Livstestamente

- Over 18 år (som ikke er under værgemål)
- Patienten kan udtrykke ønsker for behandling, hvis vedkommende måtte komme i en tilstand, hvor selvbestemmelsesretten ikke længere kan udøves af patienten selv

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Livstestamente

- Ingen livsforlængende behandling, hvis testator er uafvendelig døende (skal følges)
- Ingen livsforlængende behandling ved fremskreden alderssvækkelse, ulykke, hjertestop, o.lign. der vil medføre svær invaliditet (vejledende)

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Selvbestemmelse i særlige tilfælde IV

- **Biologisk materiale:**
  - Borgerne har ret til selv at bestemme hvad der skal ske med de vævsprøver incl. blod der udtages ifbm. behandling
  - Sker via tilmelding til vævsanvendelsesregistret under SST

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Tavshedspligt

- En patient har krav på at sundhedspersoner iagttager tavshed om, hvad de under udøvelsen af deres erhverv erfarer eller får formodning om angående helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger
- Skal sikre at patienter kan give fuldstændige oplysninger i tillid til at disse ikke videregives

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Tavshedspligt

- Tavshedspligten er ikke absolut. Man må afgive oplysninger i henhold til lovgivningen (misbrug, strafbare forhold mm.)

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Tavshedspligt

- I forbindelse med behandling videregives oplysninger til andet sundhedspersonale
- Kun de for behandlingsforløbet relevante oplysninger må videregives
- Fortrolige oplysninger kan videregives ved samtykke fra patienten (samtykke kan i visse tilfælde undlades)
- Samtykke kan gives til både afsender og modtager
- Patienten kan på ethvert tidspunkt frabede sig videregivelse af oplysninger

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Aktindsigt

- Retten til aktindsigt omfatter alle patientjournaler der er udarbejdet af autoriseret sundhedspersoner (altså ikke kun læger)
- Beslutningen om aktindsigt træffes af den driftsansvarlige (ledelse, overlæge/-spl.)
- Inden 10 dage

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Aktindsigt

- Tilbud om gennemlæsning af journalen, udlev. kopi
- Begrænses (delvis aktindsigt) eller afslås hvis det taler imod af hensyn til patienten selv eller andre private interesser (klage)

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Aktindsigt

- Hvem har ret til aktindsigt:
  - Patient der har været under behandling af sundhedspersonale
  - Børn over 15 år
  - Ved inhabile personer er det værgeren
  - Aktindsigt til 3. person: Forsikringsselskaber mv, hvis der foreligger underskrevet samtykke fra patienten
  - Patienten kan give fuldmagt til aktindsigt til 3. person

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

Eksamensopgave

- En 64-årig mand indlægges på sygehus til nærmere undersøgelse, idet han hos egen læge har fået påvist lavt hæmoglobin, blod i afføringen, og røntgen af colon har givet mistanke om svulst i tarmen.
- Under din samtale med patienten kommer det frem, at han ikke ønsker, at hans familie får at vide, hvad resultaterne af undersøgelse viser.
- Kan du efterkomme hans ønsker og hvis så, hvordan vil du gøre det? Begrund dit svar.
- *Ja, hans ønsker skal respekteres og noteres i journalen; jf. Sundhedsloven om Patienters Retsstilling.*

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

- Undersøgelserne viser, at han har kræft i colon med spredning til leveren, hvilket giver ham en dårlig prognose mht. overlevelse; imidlertid er der et videnskabeligt projekt i gang på afdelingen med afprøvning af et nyt kemokombinationspræparat, og du vil som læge gerne prøve, om det virker på patienten.
- Må du give patienten denne behandling? Hvordan vil du gribe denne situation an? Begrund dit svar.
- *Ja, patienten informeres mundtligt og skriftligt om det beskrevne projekt og risici forbundet hermed og skal efter betænkningstid give sit informerede samtykke om deltagelse; jf. Lov om Videnskabsetisk Komité og Sundhedsloven.*

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

- Patienten har under samtale med dig, da det bliver klart for ham, at han måske ikke kan helbredes og måske kun har kort tid tilbage, bedt dig om ikke at forlænge hans liv.
- Hvad vil du sige til ham, og hvordan vil du handle i denne situation. Begrund dit svar.
- *At hans ønske vil kunne efterkommes, og patientens ønske anføres i journalen. Patienten kan eventuelt opfordres til at udfylde et livstestamente.*

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011

- Patienten afgår ved døden nogen tid efter. De pårørende ønsker en obduktion.
- Kan det lade sig gøre? Begrund dit svar.
- *Ja, med mindre patienten har nedlagt forbud kan der udføres obduktion, da de pårørende har givet tilladelse (jf. Sundhedsloven).*

Ole Ingemann Hansen
Patienters retsstilling, oktober 2011
